

EDITORIAL

Tabunok ang yuta alang sa gubat sa katawhan

Naglunang sa krisis ang kabanikanhan sa Pilipinas. Nag-ilaid sa kalisud ug kagutom ang milyun-milyong mag-uuma, mamumuong panguma ug semiproletaryado atubangan sa pagsaka sa gastos sa produksyon ug presyo sa mga palaliton, kawalay panginabuhian nga gipagrabe pa sa pabug-at nga palisiya atubangan sa pandemya, paghampak sa mga katalagman ug pasistang pagpanghasi sa estado. Miubos usab ang katilingbanong kahimtang sa mga petiburgesya kadungan sa kinatibuk-ang pagkahagba sa panginabuhian.

Ilalum sa anti-mag-uuma ug anti-katawhang rehimeng US-Duterte, walay puas ang mga pag-atake sa panginabuhian ug mga katungod sa masang mag-uuma. Ang balik-balik nga yawyaw ni Duterte nga ipang-apud-apud niya ang yuta nagsilbi lang nga takuban sa lain-laing iske-ma sa pagpangilog og yuta. Sukwahi sa reporma sa yuta, gipatuman ilalum ni Duterte ang malukpanong kumbersyon sa yuta nga gimando niyang paspasan pabor sa interes sa mga mangingilog og yuta.

Nagresulta kini sa dinaghang pagpalayas sa mga mag-uuma o pag-ilog kanila sa kontrol sa ilang gina-

ugmad nga yuta aron hatagag dalan ang mga proyektong pang-imprastruktura, pang-enerhiya ug pang-ekoturismo, pagsulod sa operasyon sa mga kumpanya sa mina ug pagpalapad sa mga plantasyon. Gipahimuslan kini sa mga dagkung langyawng kapitalista kasosyo ang dagkung burgesyang komprador nga kroni o kasangga ni Duterte. Sa pikas bahin, 1.1 milyong pwersa sa pamuo sa agrikultura ang nawad-an og panginabuhian niadtong 2016-2018.

Nagkagrabe ang pag-antus sa masang mag-uuma atubangan sa paspas nga pagpatuman sa mga palisiyang neoliberal, ilabina sa pagtang-

tang sa mga kontrol sa importasyon sa mga produktong pang-agrikultura. Ang gipatuman nga Rice Import Liberalization Law—aron kuno paubsan ang presyo sa bugas—nagresulta sa grabeng pagkalugi sa mga mag-uuma sa humay nga mibira paubos sa kita tungod sa dili patas nga kompetisyon sa langyawng bugas.

Ang palisiya sa liberalisasyon naghatag dalan sa malukpanong ismagling nga nagapatay sa lokal nga produksyon ug sa panginabuhian sa gagmayng mag-uuma. Nagareklamo ang gagmayng maggugulay atubangan sa pagdan-ok sa sobrang produktong pang-agrikultura gikan sa ubang nasud. Midugang kini sa giabaga nilang nagkadakung gasto sa produksyon nga miresulta sa malukpanong pagkalugi sa gagmayng maggugulay.

Dili layong posibilidad nga hingpit nga pagapatyon sa subsub nga liberalisasyon ang kapasidad sa produk-

syon sa agrikultura sa Pilipinas nga magsuplay sa lokal nga panginahanglan sa pagkaon, lakip ang humay. Human ang pipila ka dekada sa walay puas nga liberalisasyon sa importasyon, nagtinga karon ang lokal nga produksyon sa ahos, sibuyas ug uban pang produkto ug nagkataas ang pagsalig sa pag-import alang sa kinahanglang pagkaon sa mga Pilipino.

Samtang gipagrabe sa malukpanong kumbersyon sa yuta ug subsub nga liberalisasyon sa importasyon ang krisis sa produksyong pang-agrikultura sa Pilipinas, sa bataan, naggikan sa nagpabiling ginagmay ug atrasadong sistema sa produksyon ilalum sa sistemang semikolonyal ug semipyudal. Ang pagdomina sa mga monopolistang agalong yutaan nga mikawkaw sa bahandi nag-una sa porma sa abang sa yuta, ang nag-unang hinungdan nga nagababag sa pagpalambo sa produksyon. Tungod sa kawad-on o kagamay sa yutang ginaugmad sa nangabang nga mga mag-uuma walay obhetibong basihan alang sa mekanisasyon ug uban pang pagpalambo sa sistema sa produksyong pang-agrikultura.

Sa kinatibuk-an, nagagamit pa gihapon og hayop ug mga manumanong kahimanan sa pag-ugmad sa yuta sa malukpanong yutang monopolyo sa pipila ka agalong yutaan. Bulagbulag ug limitado ang gamit sa mga giimport nga sobrang makinarya sa pag-ani ug paglubo. Gamay ang langkub sa yutang adunay sistema sa patubig ug mas daghan ang nakasandig pa gihapon sa tubig ulan. Ubos ang ang-ang sa mekanisasyon bisan sa mga plantasyong kapitalista kung asa dakung bahin sa produksyon nakasandig sa manwal nga pamuo. Ang pagpadaku sa produksyon napatuman dili pinaagi sa pagpalambo sa sistema, kundili sa pagpalapad sa kayutaang langkub sa mga plantasyon.

Ang nagkagrabeng krisis sa kabanikanhan nag-unang mitamparus sa masang mag-uuma ug mga mamumuong panguma, sa porma sa grabe ka taas nga abang sa yuta, daku kaayong gasto sa produksyon, pagkalubong sa grabe ka taas nga interes sa utang, ubos nga presyo sa ilang mga produkto, ug ubos nga suhulan. Nagkadaku ang ihap sa wala

nay panginabuhian ug naobligang moadto sa mga syudad para mangitag trabaho. Kamatayon ang dala sa mga bagyo, hulaw, peste ug uban pang kalamidad.

Labaw pang pag-antus ug kabangis ang nasinati sa masang mag-uuma sa mga lugar nga gipailalum sa kontrol ug paghari sa militar. Ginapatuman sa Armed Forces of the Philippines ang palisiya sa pagpanghamlet o pagkural sa mga baryo aron kontrolon ang lihok sa mga tawo subay sa hungog nga taktikang "hikawan sa tubig ang isda" batok sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Ginapatuman ang mga paantus nga palisiya sama sa pagbawal nga moadto sa umahan ug paglimita sa gidaghanon sa pagkaon ug mga pangkunsumo nga pwedeng paliton. Nagsinati sila sa lain-laing dagway sa pagpang-abuso sama sa armadong pagpanghadlok, dili makatarunganong pag-aresto, pagdagit, pagpangulata, mga pagpatay, pagpamomba ug pagpanganyon sa tinguhang bungkagon ang ilang mga organisasyon ug sumpuon ang ilang determinasyong ipakigbisog ang ilang kaayuhan ug mga katungod.

Kinahanglang labaw pang manglimbasog ang BHB sa pagpukaw, pagorganisa ug pagpalihok sa masang mag-uuma sa kabanikanhan. Kinahanglang subsub nga iasdadang ang mga antipyudal nga pakigbisog aron paubsan ang abang sa yuta, tangtangan ang usura, ipataas ang suhulan, kab-uton ang makatarunganong presyo sa pagbaligya sa ilang mga produkto, suklan ang pagpangawkaw sa yuta, duyog sa pakigbisog alang sa tinuod nga reporma sa yuta. Kadungan niini kinahanglang tibuok-kusog nga iasdadang ang pakigbisog batok sa terorismo nga ginasabwag sa pasistang militar ug pulis.

Tungod sa nasinati nga pagantus, pagpangdaugdaug ug pagpanghasi, determinado ang masang mag-uuma nga padayong manlimbasog sa dalan sa pakigbisog. Labaw nga nahimong tabunok ang yuta sa kabanikanhan aron molalum ug molapad ang ugat sa BHB ug subsub nga iasdadang ang gubat sa katawhan. **AB**

 <p>Bolyum LII Ihap 20 Oktubre 21, 2021</p> <p>Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles ug Espanyol. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p> <p> @cpp_angbayan</p> <p> fb.com/editorsofAB</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Unod</h2> <p>Editorial: Tabunok nga yuta alang sa gubat sa katawhan 1</p> <p>Sundalong gwardya, giatake sa BHB 3</p> <p>Mipatay sa lider-kabus, gisilutan 3</p> <p>Han-ay sa pulitika, wala pa napinal 4</p> <p>Presyo sa lana 4</p> <p>Terorismo gikan sa kahanginan 4</p> <p>6 ka mag-uuma, giaresto 5</p> <p>Mga protesta 5</p> <p>Mga multinasyunal, hari sa pinya 6</p> <p>Ubos nga presyuhan sa Dolefil 7</p> <p>Pagkahigmata sa usa ka migranteng titser 8</p> <p>Sa mubong pagkasulti 9</p> <p>"Engrandeng konsabohay" 10</p>
<p style="text-align: center;">Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

Mga nagwardyang sundalo sa kalsada alang sa minahan sa Agusan, giatake sa BHB

WALO KA ARMAS ang nakumpiska sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa gilunsad niining reyd batok sa 29th IB sa Barangay Maraiging, Jabonga, Agusan del Norte niadtong Setyembre 28. Tig-duha ka R4 ug M16-A1, usa ka M14 ug tulo ka kalibre .45 nga pistola ang nasakmit sa reyd. Upat ka sundalo ang napatay ug lain pang duha ang samaron.

Nagsilbing gwardya ang mga sundalo sa konstruksyon sa kalsada sa pribadong kumpanyang Z'Charles Construction. Ang maong kalsada ginapagawas nga "farm to market road" apan sa aktwal nagsilbing agianan sa mga trak ug kahimanan sa mga kumpanyang mina nga planong mag-opereyt sa lugar.

Sa Rizal, giambus sa BHB-Rizal niadtong Setyembre 30 ang mga elemento sa 80th IB nga nag-operasyon sa Sityo Ilas, Barangay Puray, Rodriguez. Guha ka sundalo ang napatay.

Mipatay sa lider-kabus sa Leyte, gisilutan sa BHB

GITAHO SA LARAB, rebolusyonaryong mantalaan sa Eastern Visayas (EV), niadtong Oktubre 2 nga nasilutan na sa Bagong Hukbong Bayan-EV si Jojo "Pekulo" Lucero, kriminal nga lakip sa mga mipatay kang Carlito Badion. Gipahamtangan siya sa rebolusyonaryong hustisya sa Ormoc City niadtong Hunyo 25.

Si Lucero nahukmang sad-an sa hukuman bayan (hukmanan sa katawhan) sa Leyte human napamatud-ang lambigit sa mipatay kang Badion, kanhing pangkinatibuk-ang kalihim sa Kalipunan ng Damayang Mahihirap, grupo sa mga kabus sa kasyudaran, niadtong Mayo 28, 2020 sa Barangay Riverside, Ormoc City. Sa gipahigayong imbestigasyon sa kaso, napamatud-ang anaa sa proteksyon sa pulis sa Lucero. Matud sa nakalap nga impormasyon, "misurender" siya sa lokal nga yunit sa Philippine National Police (PNP) human mapatay si Badion. Wala siya gipasakahan sa unsamang kaso. Gipapauli na hinuon siya ug gihatagn og ganti ug suplay.

Kahinumduman nga ginapagawas sa PNP nga ang BHB ang nagpaluyo sa pagpatay kang Badion.

Han-ay sa pulitika, wala pa napinal

NAHUMAN NA ANG pagsumite sa mga papeles sa mga kandidato niadtong Oktubre 8 apan wala pa napinal ang ganay sa mayor nga mga partido. Sa ulahing adlaw sa pagsumite, gihimong kataw-anan sa pundok ni Rodrigo Duterte ang proseso dihang kalit nga mitunga si Sen. Ronald de la Rosa isip kandidato sa pagkapresidente sa PDP-Laban. Mismong si de la Rosa ang nagpadayag nga ang iyang pagsumite tungod sa wala pa nag-anunsyo sa kandidatura si Sara Duterte.

Sa ulahing han-ay, unum ka president ug lima ka bise-presidente ang midagan ilalum sa mga reaksyunaryo ug konserbatibong pulitikanhong partido. Ang mga natibuok nga pangkumbuya mao ang mosunod: Leni Robredo-Kiko Pangilinan alang sa Liberal Party, Isko Moreno-Willie Ong alang sa Aksyon Demokratiko, Ping Lacson-Tito Sotto sa Partido Reporma, Bato de la Rosa-Bong Go sa PDP-Laban (paksyong Cusi), ug Manny Pacquiao-Lito Atienza sa partidong Prom-di. Midagan nga walay katimbang si Ferdinand Marcos, Jr. ilalum sa Partido Federal sa Pilipinas, usa ka partido nga gitukod sa mga alipures ni Duterte.

Wala pa gihapon nahuman ang ganay sa pagkasenador. Miinit niining Oktubre ang wala paglakip kang Neri Colmenares sa koalisyong Makabayan sa han-ay sa gitibuok sa *tandem* ni Robredo-Pangilinan. Gilakip na hinuon sa han-ay niini silang Juan Miguel Zubiri, Joel Villanueva ug Richard Gordon, mga senador nga adunay taas nga rekord sa pakigtinabangay kang Duterte.

Samtang, gilakip sa *tandem* ni Pacquiao-Atienza pareho si Colmenares ug Elmer Labog, lider sa Kilusang Mayo Uno, sa ilang han-ay sa mga kandidato pagkasenador. Giendorso usab sila sa grupong Lakas ng Masa nga naghaon usab sa pagkandidato isip presidente ug bise presidente.

Presyo sa lana, misangko sa langit ang pagsirit

SA MILABAYNG WALO ka semana, walo ka beses nga gipatas-an sa mga kumpanya sa lana ang presyo sa mga produktong petrolyo. Kung ibasi sa pagsugod sa tuig, ₱19.70 kada litro na ang nadugang sa presyo sa gasolina, ug ₱18 kada litro usab ang nadugang sa *diesel*.

Seguradong sangko sa langit ang pagsirit sa mga presyo sa pagkaon ug uban pang produktong pangkonsumo sa umalabot nga mga bulan tungod niini.

Ginasulting ang mga pagtaas sa presyo bunga sa pagsaka sa presyo sa krudong lana ngadto sa \$80 kada bariles sa internasyunal nga merkado. Misaka ang presyo sa krudong lana tungod sa pagbalibad sa Organization of Petroleum Exporting Countries, Russia ug mga alyado niini nga patas-an ang produksyon sa krudong lana. Nahitabo kini samtang nagkadaku ang demand alang sa lana sa China ug Europe.

Sa Pilipinas, gitago sa mga kumpanya sa lana ang pormula nga ginagamit niini sa pagtakda sa nagkadaiya nilang mga presyo, ingonman ang pagkwenta sa angayang dugang presyo matag adunay lihok sa pangkalibutang merkado. Tungod niini, gisugyot sa blokeng Makabayan nga idetalye sa mga kumpanya sa lana ang basihan sa ilang pagpresyo ug ihikyad sa publiko ang impormasyon.

Ingonman, kinahanglang ibasura ang ₱10 nga dugang buhis sa gasolina nga gipahamtang niadtong Mayo taliwala sa pandemya aron makakolekta kuno og pondong pang-ayuda. Kinahanglan usab nga ibasura ang nauna nang ₱10 nga *excise tax* sa gasolina, ₱6 sa *diesel* ug ₱3 sa matag kilo sa LPG nga gipatong sa 12% nga *value added tax*.

Terorismo gikan sa kahanginan

Ikatulo sa serye mahitungod sa di makitawhanon ug magun-ubong paggamit sa mga drone ug pagpamomba gikan sa ere.

Ang pagpanghulog og bomba gikan sa mga eroplanong igugubat sa Armed Forces of the Philippines (AFP), kaabag ang mga *drone* ug pagpang-istraping gikan sa helikopter, ang usa sa pinakabrutal nga taktika sa mapanumpuon gubat sa reaksyunaryong estado. Kini walay lain kundili usa ka pasistang terorismo gikan sa kahanginan nga ang dala kabangis, kahadlok, pagkaguba asaman kini isabwag sa AFP.

Ang pagsabwag og terorismo gikan sa kahanginan labaw pang mikagrabe human gimando ni Rodrigo Duterte nga "patagon ang kabukiran" niadtong 2017. Gipakita niya sa tibuok Pilipinas ang iyang walay pugong nga brutalidad pinaagi sa pagpulpog sa Marawi City. Sukad kaniadto, gatusan ka mga bomba, liboang *rocket*, daghang bala sa masinggan ug bala sa kanyon na ang gigamit sa AFP sa gyera niini sa pagsumpo sa katawhan ug sa ilang makatarunganong armadong pakigbisog.

Gisugdan ang subsub nga terorismo gikan sa kahanginan sa lainlaing rehiyon sa Mindanao niadtong 2018, apan sa wala madugay gisabwag kini sa tibuok nasud. Padayon usab ang grabeng pagpamomba gikan sa ere sa mga lugar sa Moro, kung asa permanenteng nakabase ang mga pwersa sa US. Padayon nga nagadawat ang AFP og mga sakyang pangkahanginan, kanyon, misayl ug bomba sa laraw nga ipailalum ang tibuok nasud sa terorismo.

Sa kasamtangan, ang pagpamomba sa kawanangan ug istraping kanunay nang kabahin sa arsenal sa mga armas nga ginagamit sa kaaway sa mga operasyong kontra-gerilya nga adunay laraw nga mag-sabwag og kahadlok sa masang mag-uuma ug mga Pulang manggugubat sa Bagong Hukbong Bayan. Sukwahi sa mga lagda ug prinsipyo sa internasyunal nga makitawhanong balaod, ang maong mga armas sobra-sobra sa gikinahanglan, wa-

lay pili, nagbutang sa mga sibilyan sa peligro ug nagbunga sa pagkaguba sa kabtangan ug kinaiyahan.

Niadtong milabayng bulan lamang, naghulog ang AFP og 69 ka bomba ug 18 ka *rocket*, ug 51 ka hugna nga gikanyon ug pabalik-balik nga giistraping ang mga komunidad ug umahan sa mga Lumad sa Talaingod, Davao del Norte ug sa palibot sa kabukiran sa Pantaron sulod sa 35 ka adlaw gikan sa Setyembre 15. Laraw niining paluhuron ug "ipasurender" ang mga residen- teng Manobo sa AFP.

Dugay nang ginabomba sa AFP ang mga komunidad sa mga Lumad. Niadtong 2017, ang bombang gihulog sa AFP milagapak sa duul sa iskwelahang Lumad nga Fr. Pops Tentorio Memorial School sa Magpet, North Cotabato. Niadtong Disyembre 31, 2018, unum ka bomba ang gihulog sa AFP sa Barangay Diatagon, Lianga, Surigao del Sur, nga mibugsok sa 150 metro lamang ang gilay-on sa mga komunidad sa Sityo Panukmoan ug Sityo Decoy. Niadtong Marso 24, 2020, milagapak ang mga bala sa kanyon sa gilay-ong 330 metro gikan sa sentrong komunidad sa Barangay Mandahikan, Cabanglasan, Bukidnon. Niadtong Enero, mga pastuhan, umahan ug tigwayanan sa hayop sa mga lumad ang naigo sa mga bomba nga gihulog sa Abra ug Mt. Province niadtong Enero. Sa Visayas, usa ka *shrapnel* sa *rocket* ang mibuslot sa atop sa usa ka balay sa Dolores, Eastern Samar niadtong Agosto 16.

Sagad ginahimo ang mga operasyon sa pagpamomba gikan sa kahanginan sa kaadlawon ug nagalungtad sa pipila ka oras. Niadtong Abril 19, 2020, bandang ala-5 sa buntag naghulog og upat ka bomba ang AFP duul sa mga balay sa Sityo Kapanal, Barangay Gasi, Kiamba, Sarangani, bisan aduna nay pipila ka mag-uumang Lumad (gikan sa tribong T'boli) ang anaa na sa ilang mga uma. Niadtong Abril 26, 2018, ang pagpamomba sa Mati, Davao Oriental nagsugod bandang ala-5 sa hapon ug naundang lamang human ang duha ka oras, ug subling nagsugod sa alas-9 sa gabii hangtud tungang gabii. Sa maong gabii, 38 ka bomba ang gihulog sa mga lungsod sa Sinacaban ug Jimenez sa Misamis Occidental gikan alas-9 sa gabii hangtud alas-4 sa buntag sa misunod nga adlaw. Nagsugod usab sa alas-11 sa gabii ang pagpanganyon sa Barangay Osmeña, Palapag, Northern Samar ug milungtad hangtud alas-2 sa buntag.

Ang paturagas nga pagpamomba gikan sa kahanginan ug istraping, ug pagpanganyon nagdala og grabing troma sa katawhan sa kabanikanhan. Dili moubos sa 1,000 ka pamilya ang nagbakwit sa mga komunidad sa Barangay Monteclaro, San Jose, Occidental Mindoro ug Barangay Lisap, Bongabong, Oriental Mindoro human upat ka adlaw nga gibomba ug giistraping ang ilang mga barangay sugod Abril 29, 2019. Kapinkun-kulang 1,000 ka pamilya usab ang nagbakwit niadtong Pebrero 11, 2017

"Terorismo..." ipadayon sa panid 5

6 ka mag-uuma, iligal nga giaresto

Unum ka mag-uuma ang natahong iligal nga giaresto sa armadong mga ahente sa estado niining milabayng mga semana. Kadungan niing ang pagpangutinkay sa militar sa mga komunidad sa mag-uuma ug pagpasurender.

Niadmong Oktubre 17, gidakop sa mga pulis si Cristina Magistrado, kanhing organisador sa Amihan-Cagayan sa iyang balay sa Binangonan, Rizal subay sa gama-gamang kaso. Gidala siya sa istasyon sa pulis sa Tuguegarao City ug didto gip-riso ug giinteroga.

Sa Sorsogon, giaresto human gitamnan og ebidensyang pusil si Sonny G. Nace ug giakusahang myembro sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Residente si Nace sa Barangay Tulatula Sur, Magallanes ug nanginabuhì isip ahente sa small-town lottery (STL).

Duha ka bulan na nga gialirungan sa 31st IB ug mga pulis ang dili moubos sa siyam ka barangay sa Donsol ug pito sa kasikbit ng lungsod sa Pilar. Giduso sa BHB-Sorsogon niadmong Oktubre 14 nga kapin 20 ka sibilyan gikan sa lugar ang gipigot ug gipwersang mosurender isip mga myembro sa BHB.

Niadmong Setyembre 27, gidakop sa 85th IB ang magtiayong Leonina Ilag ug Poli Naval sa Sityo Hagakhak, Barangay Malaya, General Luna, Quezon human nahitabo ang panagsangka tali sa usa ka yunit sa BHB ug 85th IB duul sa ilang balay.

Duha ka residente usab sa Barangay Maraiging, Jabonga, Agusan del Sur ang giaresto sa 29th IB human ang reyd sa BHB sa lugar niadmong Setyembre 28. Naila ang mga biktima nga silang Andre Pinao ug Tungan Lauro. AB

"Terorismo..." gikan sa panid 4

human gikanyon ang mga barangay sa Macopa, Kibagyo ug Bullucan sa Laak, Compostela Valley (Davao de Oro). Kapin 190 ka pamilya (lakip ang 660 ka bata) ang nagbakwit sa Barangay Buhawen, San Marcelino, Zambales niadmong Agosto 21, 2020 human gibomba ang ilang lugar; ug kapin 200 ka pamilya ang nagbakwit sa magkasikbit nga barangay human gibomba ug giistraping sa AFP ang bukirong bahin sa Barangay Lidong, Caramoan, Camarines Sur niadmong Agosto 13, 2020.

Gipahimuslan sa AFP ang ginamugrang kahadlok sa pagpamomba ug ginagamit isip pagpanghulga aron paluhuron ang mga residente ug patumanon sa mga mando sa AFP, sama sa pwersahang "pagpasurender" kanila. Adunay kaso nga pwersahang gipabakwit ang mga tawo sama sa 2,000 ka pamilyang Lumad ug mag-uuma sa Cabanglasan, Bukidnon, human gibomba og 15 ka hugna ang ilang lugar nga miguba sa mga maisahan. Niadmong Nobyembre 2, 2018, gihulga ang mga residente sa Barangay Luayon, Makilala, North Cotabato, nga pagabombahon ang ilang mga komunidad, usa ka adlaw human silang mibakwit tungod sa linog.

(Tan-awa ang talaan sa mga kaso sa brutal nga pagpamomba sa cpp.ph).

World Hunger Day. Nagprotesta ang mga aktibistang mag-uuma niadmong Oktubre 16 atubangan sa Mega Q-Mart sa Quezon City isip pagdumdum sa World Food Day nga ilang gitawag og World Hunger Day (Adlaw sa Kagutom). Gihagit nila ang mga kandidato sa eleksiyong 2022 nga himuong kabahin sa ilang adyenda ang paglata-tag sa "kongkretong solusyon sa dugay nang krisis sa pagkaon ug sektor sa agrikultura, nga angayang nakasubay sa prinsipyo sa ekonomikanhong kagawasan ug pagsalig sa kaugalingon."

Ihunong ang proyektong reklamasyon sa Cebu. Naglunsad og protestang parada sa dagat ang mga magdadagat ug mag-uuma sa Calajoan, Minglanilla, Cebu niadmong Oktubre 15 aron ipahunong ang operasyon sa kwari ug planong reklamasyon sa lugar. Gikundena nila ang pag-apruba sa lokal nga guberno sa 100-ektaryang proyektong reklamasyon nga Ming-Mori. Nabalaka sila sa mamahimong epekto niini sa kinaiyahan ug sa ilang panginabuhian. Ingonman, gitaho nila ang padayon nga operasyon sa kwari sa kabukiran sa Minglanilla.

Protesta sa mga elektrisyan. Nagprotesta niadmong Oktubre 11 atubangan sa upisina sa Department of Labor and Employment ang mga mamumuo sa Hypervolt Contractor Corporation aron kundenahon ang nalangan ug iligal nga mga kal-tas sa ilang suhulan ug kawalay benepisyo sa kumpanya. Ang Hypervolt usa ka kontraktor sa mga elektrisyan nga nagadumala sa pagkab-it ug pag-ayo sa linya sa kuryente.

Ayuda, bakuna dili demolisyon. Nagtapok ang Kadamay niadmong Oktubre 9 atubangan sa Department of the Interior and Local Government sa Quezon City aron iduso ang "zero demolition" o pagpahunong sa tanang demolisyon ilabina sa panahon nga mayorya nag-antus tungod sa pandemya ug krisis sa ekonomiya. Gitaho nilang adunay 50,000 ka kabus ang posibleng mawad-an og puluy-anan sa Metro Manila tungod sa hulga sa demolisyon.

Kadaugan sa kooperatiba sa kuryente sa Benguet. Malampuson nga napalagpot sa mga empleyado sa Benguet Electric Cooperative ang itoy sa Malacañang nga si Ana Marie Rafael nga pugos nga gibutang sa National Electrification Authority isip pangkinatibuk-ang manedyer niadto pang Hulyo 29. Napalagpot si Rafael human ang mga protesta nga gilunsad sa mga empleyado sa Baguio City nga gisalmutan sa gatusan ka tawo.

Mga multinasyunal, hari sa pinya sa Pilipinas

Usa ang pinya sa mga nag-unang produktong pang-agrikultura sa Pilipinas. Ang nasud ang ikaduhang pinakadakung eksporter sa pinya sa tibuok kalibutan. Ang ani sa pinya niadtong milabayng tuig mikabat sa 2.7 milyong metriko tonelada (MT) nga nagkantidad og ₱26.1 bilyon. Mayorya (85%) sa kinatibuk-ang lokal nga produksyon sa pinya ang kontrolado sa higanteng multinasyunal nga mga korporasyong Del Monte Philippines Incorporated ug Dole Philippines (Dolefil) nga parehong unang gitukod sa mga kumpanyang US niadtong dekada 1920. Gipanag-iyahan karon sa dagkung burgesya-kumprador nga pamilyang Campos ang Del Monte Philippines ug ng kumpanyang Japanese nga Itochu Corporation ang Dolefil.

Ginabaligya ang pinya nga presko, naka-lata, o giproseso isip ilimnon ug nakasagol sa ubang produktong pagkaon. Adunay gamayng bahin nga giproseso isip tela. Matud sa

pinakaulahing datos sa rehimen, ang abereyds nga presyo sa *retail* sa pinya mikabat sa ₱53.07 kada kilo. Ginapalit kini sa presyong ₱19.37 kada kilo apan sa aktwal anaa lamang sa

₱5 kada kilo ang pagpalit niini sa mga mag-uuma.

Langkob sa mga pinyahan ang 66,048 ektarya sa yutang agrikultural sa tibuok nasud. Dakung bahin niini nakakonsentra sa Northern Mindanao Region (26,507 ektarya) ug Soccsksargen (24,561 ektarya). Gibanabanang 32,000 ektarya ang langkob sa mga plantasyon sa pinya sa Dole samtang 20,000 ektarya usab ang sa Del Monte nga parehong kinawkaw sa yutang kabilin sa mga Lumad. Ang relatibong mas gamay nga pinyahan nakapailalum sa *leaseback* ug *contract growing* nga kondisyon kasosyo ang Del Monte ug Dolefil. Gawas sa duha, nangontrata usab ang Lapanday Foods Corporation sa mga Lorenzo, usa ka pamilyang agalong yutaan.

Agresibong nagpalapad sa plantasyon ang maong mga kumpanya aron mangawkaw og mas dakung tubo gikan sa produksyon sa pinya. Niadtong 2014, nag-anunsyo ang Dolefil sa planong ekspansyon sa 12,000 ektarya. Pagailugon niini ang mga yutang agrikultural ug yutang kabilin sa Soccsksargen nga dugay nang ginaugmad ug gipuy-an sa mga setler ug Lumad.

Ginagamit sa maong mga kumpanya ang mga iskemang *contract growing* ug *leaseback* aron direk-

"Pinya..." ipadayon sa panid 7

Ubos nga presyuhan sa Dolefil

GIBATIKOS SA UNYON sa mga Manggagawa sa Agrikultura (UMA) ang taho sa Philippine Statistics Authority (PSA) niadtong Oktubre 4 nga nagsulting ang pinya ang "labing haum nga panginabuhian nga produktong pang-agrikultura alang sa mga Pilipinong mag-uuma." Gipanghimakak kini sa liboang mag-uuma sa pinya sa Polomolok ug Tupi sa South Cotabato nga nakapailalum sa mga kontrata sa *contract growing* sa Dole Philippines (Dolefil) ug obligadong sa kumpanya ang tanan ilang ani.

Matud sa UMA, ginapalit sa Dolefil ang mga pinya sa presyong ₱5 kada kilo lamang ug dili ₱19.37 kada kilo sama sa ginasulti sa PSA. Sa ingon niining presyuhan, ilusyon ang ginasulti sa PSA nga mikabat sa ₱658,097 ang abereyds nga netong kita sa mga mag-uuma kada ektarya sa pinya niadtong 2020.

Sa aktwal, anaa sa ₱202,100 lamang ang inisyal nga kita sa mga mag-uuma sa kada ektarya sa pinyahan. Anaa sa abereyds nga 40,422 kilo ang ilang naaning pinya kada tuig.

Sulod sa tulo ka tuig nga siklo sa pagtanum, mikabat lamang ang kita sa mga mag-uuma og ₱404,220 (18 ka bulan ang ginaihap ayha maani ang usa ka tanum). Sa aktwal, nagakita lamang og ₱134,740 kada ektarya ang mag-uuma. Kung ikibhang ang gastos sa produksyon nga ₱124,881, mogawas nga ₱154,458 ang netong kita sulod sa tulo ka tuig o ₱4,290.50 kada bulan.

Sa pikas bahin, halos dobleng mas daku ang nataho nga tubong ginahuthot sa Dolefil gikan sa mga mag-uuma sa milabayng mga tuig —₱284,273 kada ektarya sulod sa tulo ka tuig nga *crop cycle* o ₱94,757 kada ektarya.

Pagkahigmata sa usa ka migranteng magtutudlo

Doble ang kalisud nga giatubang sa mga migranteng mamumuo pagsugod sa pandemyang Covid-19. Usa kanila ang migranteng si Julie, usa ka magtutudlo gikan sa Mindanao nga pipila ka tuig nang nagtrabaho sa usa ka nasud sa Asya. Kumpara sa ubang nasud, gamay lang ang komunidad sa mga Pilipino didto.

Nanimpalad si Julie layo sa iyang pamilya ug sa kaugalingong nasud para sa mas taas nga sweldo. Susama sa sweldo sa usa ka prinsipal

sa Pilipinas ang paunang sweldo nga nadawat niya sa nasud nga iyang ginatrabahoan. Taas ang demand alang sa mga Pilipinong magtutudlo didto tungod sa kahanas sa pinulungang Ingles.

Sarado nga mga klasrum, abli nga mga mata

Sukad gipasara ang mga eskwelahan sugod niadtong Marso hangtud Abril 2020, nahigmata si Julie sa bulnerableng kahimtang sa daghang migrante sama niya. Nakakita siya og temporaryo nga trabaho ug nakadawat og mga materyal ug medikal nga benepisyo. Apan dili niya ma-

likayang tagdon ang ubang mga magtutudlo nga napailalum sa iskemang "no work, no pay" (walay trabaho, walay sweldo) nga nawad-an og trabaho sukad gipasara ang mga eskwelahan ug wala nakakita og laing trabaho.

"Mas ubos ang sweldo sa mga sama nila. Napailalum sila sa 10-kabulan nga kontrata mao nang wala silay sweldo sukad nag-lockdown," subo niyang gisaysay.

"Muuli na unta ko niadtong Mayo 2020 para magbakasyon pero ang ingon sa ako, ayaw usa kay lisud pa mubalik kung naa pay lockdown," saysay niya. Daghang mga magtutudlo nga niuli sa Pilipinas ayha ang lockdown ang wala na makabalik sa trabaho. Wala silay mga trabaho karon, dugang niya.

Nawad-an og panginabuhian ang mga magtutudlo sa nasud pero walay bisan usa kanila o sa mga mamumuong Pilipino nga nagpuyo o

"Pagkahigmata...", ipadayon sa panid 8

"Pinya...", gikan sa panid 6

tang kontrolon ang mga yutang gipang-iyahan sa mga mag-uuma alang sa produksyon sa pinya. Ang *contract growing* usa ka kondisyon kung asa ginapasa sa mag-uuma ang tibuok proseso sa produksyon, samtang ang presyo sa pagpalit, gidaghanon sa produkto ug kalidad niini solong ginatakda sa korporasyon. Ang sistemang *leaseback* usab usa ka kondisyon kung asa ang yuta (nga nakapailalum sa "kooperatiba") dinugay nga ginaabangan sa mga korporasyon sa hilabihan ka ubos nga kantidad. Bawal magtanum og uban pang pananum sa maong mga yuta bisan alang sa konsumong pagkaon.

Pagpahimulos sa mga mamumuong panguma

Sa ting-ani, nagaempleyo ang

dagkung plantasyon og mga mamumuong panguma aron labaw pang makabarato. Ginahikaw kanila ang katungod nga mag-organisa, mag-union ug makadawat og disentang suhulan ug mga benepisyo. Kaylap usab ang sistemang pakyawan aron labaw pang makakabo og tubo gikan sa mga mag-uuma sa mga plantasyon sa pinya.

Dugang paantus ug peligro sa mga mag-uuma sa mga pinyahan ang sistematiko ug dugay mga pagkababad sa makahilong mga kemikal (pestisidyo, herbisidyo ug abono) nga ginagamit sa mga multinasyunal aron papaspason ug paluntaron ang kinabuhi sa mga pinya.

Produktong pang-eksport

Sa 2020, mikabat sa 990,780 metriko tonelada (MT) sa presko ug

giprosesong pinya ang gieksport sa Pilipinas sa kantidad nga \$674.54 milyon. Kapin 1/3 kini sa kinatibukang bolyum sa pinya nga naprodyus sa nasud. Dakung bahin (71%) sa gieksport nga pinya sa Pilipinas napadulong sa US (236,810 MT), China (231,340 MT) ug Japan (231,080 MT). Ilalum sa rehimeng Duterte, lima ka beses nga miburot ang bolyum sa gieksport nga pinya sa Pilipinas sa China—gikan 44,360 MT niadtong 2016 ngadto sa 231,340 MT sa 2020.

Sa US, ang abereyds nga presyo sa retail sa preskong pinya mikabat sa \$1.44 (₱72) kada kilo o halos upat ka beses nga mas daku sa presyo kung tagpila kini ginabaligya sa mga mag-uuma (₱19.37). Nagkantidad usab ang *pineapple juice* og \$2.8 (₱140) kada litro.

AB

duul sa iyang gipuy-an ang nakada-wat og bisan unsang ayudang pi-nansyal o materyal gikan sa gubyer-no sa Pilipinas.

Sa pagdugay sa *lockdown*, na-bati ni Julie ang pagkahimulag ug pagkamingaw ilabina kun makita ni-ya ang mga saradong eskwelahan. Nabalaka siyang makwarantina nga siya ra usa, mahutdan og kwarta ug rekurso ug dili na makauli. Para pa-gaanon ang iyang gibati, nakig-istoriya na lang siya sa kauban niyang mga migranteng Pilipino.

Kini nga panahon ang naghig-mata kaniya sa mga katilingbanong problema, nga sa wala pa ang pang-lawas ug sosyo-ekonomikahong krisis, nga daw nag-alirong lang sa iyang inadlaw-aldaw nga kinabuhi isip migranteng mamumuo. Nagka-lalum ang iyang pagsabot sa mga hi-nungdan kung nganong milyun-mil-yon ka mga Pilipino ang natukmod nga mag-abrod.

Nakatabang sa iyang pagsabot ang pagbasa og mga pulitikanhong balasahon nga gimantala sa mga progresibo ug rebolusyonaryong Pi-lipino. Nakit-an niya ug gisundan ang mga *website* sa rebolusyong Pi-lipino, lakip na ang mantalaang Ang Bayan, ug mga akawnt sa mga rebo-lusyonaryong organisasyon sa *social media*. Labaw sa pagsabot sa mga panghitabo sa pulitika, nakatabang kini aron mas masabtan niya ang iyang igsuon nga mipili sa dalan nga lahi kaniya.

Luyo sa kasayuran sa iyang mga kaubang migrante, adunay ig-suon si Julie nga usa ka Pulang manggugubat—si Ka Elmo, myembro sa Bagong Hukbong Ba-yan sa Mindanao.

Ang makanunayong pagkontak sa iya ni Ka Elmo ang nahimong da-lan para "maorganisa ug makonso-lida" siya bisan anaa siya sa layo. Si Ka Elmo ang naghatag og mga ba-lasahon mahitungod sa nasudnon-demokratikong rebolusyon ug mga sinulat nga Marxista-Leninista nga nagpataas sa iyang pang-ideolohiya ug pulitikanhong kaamguhan.

Tin-aw nga kalahian

Sa pagbinayloay nila og mensahe gamit ang selpon, nahisgutan nila ang palpak nga tubag ni Rodrigo Duterte panahon sa krisis sa panglawas tungod sa Covid-19, ilabina sa siste-ma sa edukasyon sa Pilipinas. Duul kanila ang hisgutanan tu-ngod kay nahimo usab nga magtutudlo si Ka Elmo sulod sa usa ka tuig ayha siya misampa sa BHB. Magtutudlo usab ang ilang inahan sa pangpublikong eskwela-han.

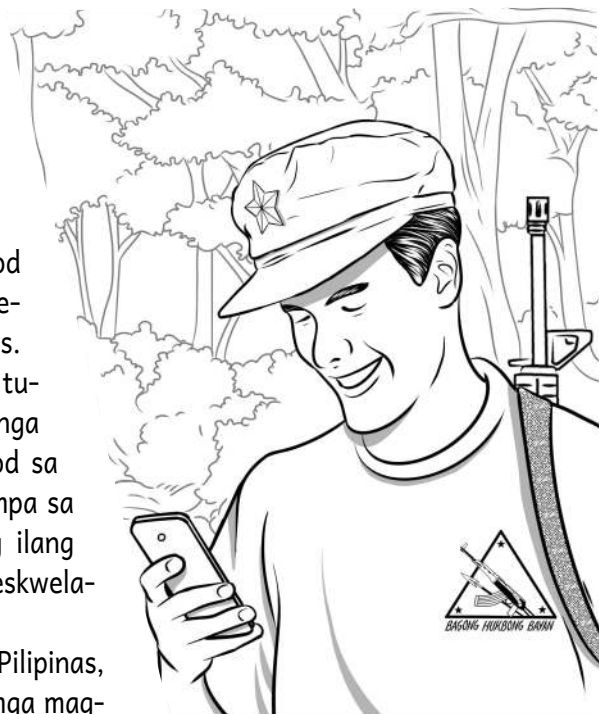
Layo man si Julie sa Pilipinas, nabati niya ang kalisud sa mga mag-tutudlo ug estudyante.

"Daw gibiyaan na lang sa gub-verno ang mga magtutudlo ug es-tudyante," saway ni Julie dihang iyang masayran nga nagakuot na sa kaugalingong bulsa ang ilang inahan para sa modyul ug koneksyon sa in-ternet tungod kay wala o kulang ang subsidyo o alawans alang niini.

Kanunay mahisgutan sa manag-suon ang tin-aw nga kalahian sa tu-bag sa pandemya ni Duterte kumpa-ra sa mga lider sa ubang nasud. Dili malikayan ni Julie ikumpara ang mas paspas nga tubag sa pandemya ug mas lambo nga sistemang pangla-was sa nasud nga iyang ginatraba-hoan.

Dili layo ang kahimtang sa mga Pilipino sa katawhan sa nasud nga nag-ampon kang Julie, pero layo nga mas maayo ang pagsulbad didto sa pandemya. Lagot kaayo si Julie sa tubag sa gubernong Duterte, ilabi-na sa pagpabiling sarado sa mga eskwelahan, dili susama sa iyang gitrabahoan.

"Ginapugos man gyud ni Duterte nga magpahaum nalang ang mga Pi-lipino sa 'bag-ong normal' pero ang tinuod, ang iyang bag-ong normal, pagnormalisa lang sa mga kapakya-san ug inutil nga mga palisiya sa re-himen, korapsyon ug sayop nga pagprayoritisa sa badyet sa gubyer-no," matud ni Julie sa usa ka istor-yahanay nila ni Elmo. Gisaway usab niya ang ayuda sa gubverno nga

matud niya puno sa korapsyon ang proseso.

"Kinahanglang tagaan og nag-u-nang konsiderasyon ang mga mag-uuma ug Lumad, kay sila ang pina-kabulnerable nga sektor, sa pagpla-no sa *blended learning*," matud niya. Wala gikonsidera sa gubernong Duterte ang gatusan ka mga estud-yante nga walay akses sa internet ug kuryente ilabina ang mga magtu-tudlo ug estudyante sa prubinsya ug lagyong mga lugar. "Daghan kanila, magbaktas pa og pila ka oras para makakuha og mga modyul," saysay sa iya ni Ka Elmo.

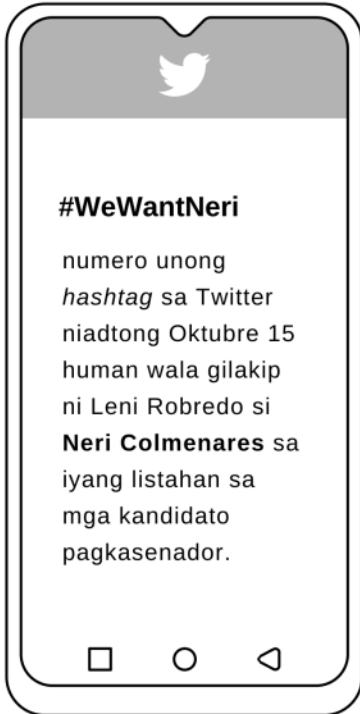
Suko kaayo si Julie sa grabeng pagpangatake sa pasistang rehimen sa mga eskwelahang Lumad ug sentro sa mga bakwit. Wala na siya nahibulong kung nganong daghan sa mga mag-uuma ug Lumad ang misal-mot sa armadong rebolusyon isip pamaagi aron undangon ang nasina-ting pagpangdaugdaug.

"Kung molurang na ang Covid-19 ug kaya nang mouli sa Pilipinas, mobisita gyud ko nimo sa kabani-kanhan," saad niya kang Ka Elmo. Samtang naghulat, nagsaad siyang padayunon ang pagtuon ug paghiba-lo mahitungod sa malungtarong gu-bat sa katawhang Pilipino, ug "kung mahimo" magtukod sya og grupo sa nasud kung asa siya karon para "su-portahan ang pakigbisog sa atong nasud."

AB

₱4 BILYON

dugang nga badyet alang sa **NTF-ELCAC** nga nakasal-ot sa **pondong pang-operasyon** sa AFP, DILG ug uban pang ahensya sa estado.

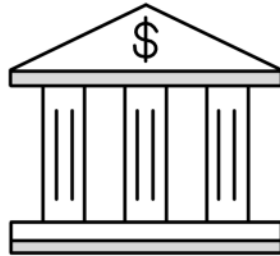
35 KA TUIG

ayha mahukmang sad-an ang tulo ka sundalo sa kasong pagpatay sa lider-mamumuo nga si Rolando "Ka Lando" Olalia ug sa drayber niyang unyonista nga si Leonor Alay-ay. Gidagit sa militar silang Olalia ug Alay-ay niadtong Nobyembre 1986. Gipagula ang hukum sa tulo niadtong Oktubre 12.

#1

nasud nga tigpangutang sa **World Bank** ang Pilipinas. Mikabat na sa **₱153.5 bilyon** ang giutang dinhi sa rehimeng Duterte sa ngalan sa pagsumpo sa pandemya.

OKTUBRE 10, 1945

gitukod ang **Partido ng mga Manggagawa sa Korea** nga nangulo karon sa **Democratic People's Republic of Korea** (North Korea).

58,000

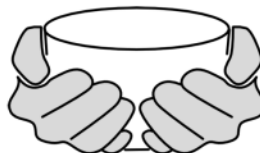
ka bagsakan sa **Cordillera** ang apektado sa pagtiurok sa presyo sa mga utan tungod sa pagbaha sa baratong kontra-bandong utan giikan sa China.

Gikan sa: Apit Tako

46.1 milyon

ka Pilipinong nakasinati sa kasarangan ug **grabeng gutom** sa milabayng tulo ka tuig (2018-2020). Mas taas kini kumpara sa **42.1 milyon** sa 2014-2016.

Gikan sa: The State of Food Security and Nutrition in the World, UNFAO 2021

₱14,368

kada bulan ang gibanabanang kinahanglan sa usa ka **pamilyang** adunay lima ka membro niadtong unang katunga sa 2020 aron matubag ang "Pinggang Pinoy," ang inadlawng basihan sa estado **alang sa pagkaong balanse ug igong nutrisyon.**

Gikan sa: Foodlink Advocacy Cooperative

Midaghan pa ang nakasinati sa **grabeng kagutom** gikan **3.3 milyon** ngadto sa **4.3 milyon** sa parehong panahon.

"Engrandeng konsabohay" nila Duterte, DBM ug Pharmally, gitaho sa Senado

Imposibleng walay kalambigitan si Rodrigo Duterte sa nahitabong "engrandeng konsabohay" aron mangawat sa gubyerno og binilyong piso sa tunga-tunga sa pandemya sa niaging tuig. Siya ang anaa sa sentro sa pagpangurakot nga primaryong gihimo pinaagi sa iyahang higalang negosyanteng Chinese ug tigtambag sa ekonomiya nga si Michael Yang, mga upisyal sa Pharmally Pharmaceutical Corporation ug mga kanhi ug kasamtangang upisyal sa Procurement Service sa Department of Budget and Management (PS-DBM).

Kini ug uban pang unod sa ini-syal nga taho sa Senate Blue Ribbon Committee (BRC) nga gibutyag ni Sen. Richard Gordon niadtong Oktubre 19. Gipagawas sa Senado ang taho taliwala sa pagpanghadlok ni Duterte sa mga senador aron babagan ang pagdungog nga gisugdan niadtong Agosto 18. Wala napugngan ang imbestigasyon bisan gihulga ni Duterte ang mga senador nga prisohon sila ug gibawalan niya ang pagtambong sa mga myembro sa iyahang gabinete sa mga pagdungog.

Gitugutan ni Duterte ang iyahang mga higala nga hutdon ang pondo sa gubyerno, matud sa senador. Kabahin sa mga nabutyag nga mga anomalya sa BRC ang mosunod:

1) Maanomalyang gitugyan sa Department of Health (DOH) ang ₱47.7 bilyong pondo niini ngadto sa PS-DBM niadtong Abril 2020 nga walay ensaktong dokumentasyon. Gidumalahan kanhi ni Christopher Lao ang PS-DBM, alipures sa upisina ug makinarya sa pagpangampanya ni Duterte niadtong 2016.

2) Gikan sa pondo sa DOH, gitugyan ni Lao sa Pharmally ang dili moubos sa walo ka kontrata nga adunay tinibuok nga kantidad nga ₱11.486 bilyon bisan wala kiniy igong kapital.

3) Kapin doble ang presyo sa mga *personal protective equipment* ang gipalit sa PS-DBM gikan sa Pharmally nga nagkantidad og ₱1,910 matag set bisan adunay gabaligya niini og ₱945 matag set niadtong panahuna.

4) Halos doble ang presyo sa mga *test kit* nga gipalit sa PS-DBM gikan sa Pharmally nga adunay presyong ₱1,720 matag usa bisan ginabaligya kini og ₱925/buok sa ubang kumpanya.

5) Peke ang adres nga gibutang sa tulo ka upisyal sa kumpanya sa ilahang upisina, apil ang ilahang gipuy-an ug tungod niini dili sila matultulan sa unang mga semana sa pagdungog.

6) Ang tag-iya sa Pharmally nga si Huang Tzu Yen, ug ang *financier* niya nga si Michael Yang nag-atubang sa kasong *estafa* sa Taiwan. Nigawas sa pagdungog nga "gipahulam" ni Yang ang Pharmally og minilyong piso nga kapital aron ipangbayad sa mga suplayer niini nga nakabase sa China. Sukwahi kini sa unang pamahayag ni Yang nga wala siyay kalabutan sa Pharmally, gawas sa pagpaila-ila sa mga upisyal niini sa mga kumpanyang suplayer sa China.

7) Gipalusot sa Pharmally ang *expired* nga mga *face shield* pinaagi sa pag-usab sa mga *expiration date* sa mga kahon niini.

8) Gipagawas sa PS-DBM nga adunay mga deliberi sa mga himan-medikal bisan dili kini tinuod.

9) Gigamit sa Pharmally ang mga eroplano sa AFP aron mokuha og suplay sa China.

10) Wala nagbayad og buhis ang Pharmally sa Pilipinas bisan naghakop kini og binilyong piso gikan sa mga kontrata sa gubyerno.

Kalabot niini, girekomenda sa BRC ang pagpasaka og mga kasong kriminal, lakip ang *perjury* o pagpamakak,

batok kang Yang. Kasuhan usab ang kanhing *officer-in-charge* sa PS-DBM nga si Lao, ug ang kasamtangang direktor niini nga si Warren Liong sa mga kasong korapsyon ug pagpanglansi sa pondo sa katawhan. Pasakahan pud og kasong palsipikasyon sa dokumentong pangpubliko ang mga upisyal sa PS-DBM nga mipirma sa mga papeles sa pekeng deliberi.

Pagaatubangon usab sa mga direktor ug upisyal sa Pharmally ang kasong kriminal nga pagpamakak, paghatag og sayop nga impormasyon, *estafa* ug mga paglapas sa Bayan-nihan To Heal As One Act.

Nagpabiling anaa sa kustodiya sa Senado si Linconn Ong, usa sa mga upisyal sa kumpanya, tungod sa iyahang pagbalibad nga ibutyag kung pila ang "gipahulam" ni Yang sa Pharmally.

Sa mga taho, nagtago na si Yang ug ang mga taas nga upisyal sa Pharmally ayha pa gipagula sa Senado ang mga rekomendasyon niini. Daku ang posibilidad nga wala na sila sa nasud, matud sa *sergeant-at-arms* sa Senado.

Niadtong Oktubre 19, nagprotesta ang mga progresibong organisasyon atubangan sa Senado aron singlon ang rehimeng Duterte sa pagpangurakot sa pondo nga alang sa pandemya. Ayha niini, nagpagawas og pamahayag ang kapin 300 ka mga doktor aron kundenahon ang mga upisyal sa rehimen nga "walay alamag, walay kaulaw, ug hakog." AB